

INTERVIURI

De vorbă cu Carmen Petra Basacopol

Andra Apostu

Materialul care urmează este unul mic, prea mic pentru cea pe care o descrie. Nici nu știu cum aş putea creiona imaginea unui așa compozitor pentru care nu mi-ar ajunge a scrie pagini întregi... Am cântat-o pe Carmen Petra Basacopol de când eram copil, la pian, iar acum o 'cânt' cu penița, păstrând aceeași dragoste pentru muzica ei, aceeași smerenie și admirație greu de cuprins în cuvinte. Am reușit să completez, în sfârșit, portretul compozitorului din partitură cu imaginea omului din spatele muzicii, într-una dintre cele mai

emoționante întâlniri din întreg parcursul meu muzical și muzicologic.

Andra Apostu: Doamnă Carmen Petra Basacopol, noi, cei de acum, suntem norocoși să avem alături un om atât de frumos așa ca dumneavoastră, care, deși poartă în suflet o adevărată istorie a reușit să își păstreze lumina, simplitatea și dragostea pentru muzică. Vorbiți-ne despre dumneavoastră, dați-ne un fragment dintr-o lume pe care mulți dintre cei de astăzi nu și-o mai amintesc sau poate chiar nu o cunosc. Cum

ați început studiile muzicale? Înțeleg că până la Conservator nu ați urmat cursurile unei școli de muzică dar ați studiat muzica. Știu că proveniți dintr-o familie cu educație muzicală și că și celelalte două surori ale dvs. au studiat pianul. Sunteți, totuși, singura care a ales să facă din muzică drumul vieții ei?

Carmen Petra Basacopol: Întrebările dumneavoastră se referă la un trecut îndepărtat dar plin de amintiri. Mama mea, după ce și-a încheiat studiile muzicale la Conservatorul timișorean, la rugămintele mele, mă inițiază în tainele pianului. După absolvirea liceului muzica devine centrul vieții mele. În cadrul Conservatorului de muzică bucureștean am avut parte de profesori excepționali, Maestrul Ioan Chirescu, care, deși eram studentă, m-a introdus în celebrul cor *Carmen*, sau profesoara de pian Silvia Căpățână care mi-a acordat o atenție deosebită. Cel mai mult m-a impresionat Maestrul Mihail Jora,

eminentul
compozitor și
profesor, care m-a
călăuzit ani de zile
cu răbdare și
înțelegere și de
asemenea, Paul
Constantinescu,
profesorul meu de
armonie. Nu-l pot
uita pe profesorul
Theodor Rogalski,

de la disciplina orchestrație, care în pauzele cursului său asculta cu un interes deosebit improvizațiile mele, încurajându-mă.

Doresc să menționez că în toți anii de studiu muzical am avut întotdeauna „foarte bine”, absolvind Conservatorul cu diplomă de merit.

A.A.: Nu oricine se poate mândri cu un doctorat la Sorbona unde ați reprezentat muzica românească la cel mai înalt nivel. De ce ați ales, ca subiect, muzica lui George Enescu, a lui Mihail Jora și a lui Paul Constantinescu?

C.P.B.: În mod obiectiv consider că acești trei corifei au avut un aport esențial în crearea școlii românești de compoziție, fără să neg contribuția valoroasă a altor compozitori români. George Enescu este, de fapt, compozitorul care a făurit școala românească de compoziție pe care au urmat-o majoritatea compozitorilor români. Mă consider adeptul acestei școli! Trebuie să recunoaștem că George Enescu a realizat pentru prima dată dificila simbioză între substanța spiritualității românești și cele mai bune tradiții europene, ridicând, astfel, creația muzicală românească la cote deosebit de înalte.

Compozitorul Mihail Jora este considerat creatorul baletului și al liedului românesc. El a creat, printr-un proces personal de transfigurare, stilul recitativic al liedului în care valorifică resursele bogate ale baladelor și ale cântecelor lirice românești.

Creația lui Paul Constantinescu constituie o mărturie a originalității stilului său. Creatorul a două oratorii extrem de importante și a unor piese instrumentale, lucrări scrise în spiritul muzicii psaltice, reflectă peisajul spiritual autohton, strâns legat de structura cântecului popular.

A.A.: Ați fost, în anii '60 la Darmstadt. Cum a fost experiența dvs. acolo, mai cu seamă că ați mărturisit într-un interviu că muzica dodecafonică, de pildă, nu vi se potrivește deși ați avut o lucrare prezentată cu succes la Uniunea Compozitorilor?

C.P.B.: Experiența anilor 60 la Darmstadt a constituit un prilej de a cunoaște viziunile moderne în muzică. De vreme ce au existat asemenea viziuni era absolut obligatorie cunoașterea lor de toți muzicienii, indiferent de opțiunea lor. Personal, am avut drumul meu pe care l-am urmărit în toate creațiile mele.

A.A.: Vă considerați un compozitor romantic modern? Pentru că muzica dumneavoastră este una romantică, lirică dar în același timp actuală, proaspătă, fără a părea învechită. Într-o perioadă postmodernă în care se fac reale eforturi să se înnoyeze, fie prin tehnici fie prin limbaj... dumneavoastră ați rămas fidelă unui stil inconfundabil. Ce anume vă dictează acest stil? De unde vine el?

C.P.B.: E foarte poetic spus că sunt un compozitor romantic modern și doresc să rămân astfel. Trebuie, însă, să menționez că limbajul meu muzical exprimă esența cea mai autentică a unei reverii nostalgice ce ne aduce aminte de „dor”, sentimentul specific etosului românesc. Cele mai intense sentimente le-am redat însă cu discreție și sobrietate. În felul acesta mi-am creat o lume lirică personală.

A.A.: Foarte mulți cronicari vorbesc despre un „rafinament stilistic” atunci când descriu muzica dumneavoastră? Ce înseamnă să ai acest rafinament? Se poate dobândi, construi?

C.P.B.: Rafinamentul stilistic depinde de sensibilitatea compozitorului și de nivelul cunoștințelor acumulate în decursul anilor. De cele mai multe ori compozitorul nu conștientizează gradul de rafinament stilistic al compozițiilor sale.

A.A.: Ce este inspirația?

C.P.B.: De câte ori te închizi în camera ta de lucru și începi să compui apare și inspirația, care însă te va urmări până ce termini de compus lucrarea respectivă.

A.A.: Compuneți neobosit, pentru diverse formule timbrale, dar este clară dragostea dumneavoastră pentru flaut, voce, harpă, instrumente delicate, diafane...

C.P.B.: Predilecția mea pentru anumite instrumente este adevărată. Poți să compui pentru un instrument predilect când îl auzi în interiorul sufletului tău și când ai toate datele necesare pentru cunoașterea lui.

Nu am atins niciodată harpa dar am scris multă muzică pentru acest instrument. Cele șase *Preludii pentru harpă* au devenit obligatorii pentru concursului de harpă de la Amsterdam. Compoziția *Concertino pentru harpă, orchestră de coarde și timpane* a fost elogiată de marele harpist spaniol Zabaleta iar Sonata pentru harpă a fost piesa favorită a harpistului Ion Ivan Roncea, care a cântat-o în multe țări. Sonata pentru flaut și harpă a fost premiată la Concursul Internațional de la Mannheim Ludwigshafen, a fost cântată în zeci de țări, pe trei continente și încă se cântă și astăzi (SACEM Paris).

A.A.: Creația dumneavoastră abordează multe genuri muzicale. Aveți, totuși, un gen preferat?

C.P.B.: Cred că genul preferat este genul concertant. După concertul pentru vioară, interpretat atât de minunat de regretatul maestru Ștefan Ruha și de maestrul Gabriel Croitoru, am scris concertul pentru violoncel și orchestră interpretat de

marele artist Marin Cazacu. De asemenea, concertul pentru pian și orchestră este încă interpretat, cu deosebită competență, sensibilitate și dăruire de excepționalul pianist Viniciu Moroianu. Concertul pentru orchestră de coarde a fost deseori cântat și apreciat iar Concertul pentru flaut și orchestră a fost interpretat de nenumărate ori de talentatul flautist Ion Bogdan Ștefănescu. Concertino pentru harpă a fost interpretat aproape în fiecare an

de talentata harpistă Elena Ganțolea. Dublul concert pentru flaut, harpă și orchestră a pus în lumină interpretările sensibile și competente ale maestrului harpist Ion Ivan Roncea și ale flautistului Ion Bogdan Ștefănescu.

A.A.: Ați abordat și genului operei și al baletului...

C.P.B.: Am scris opera *Apostol Bologa*, după romanul *Pădurea spânzuraților* al romancierului Liviu Rebreanu, care fiind imprimată s-a putut asculta de nenumărate ori la emisiunile radiogonice. Am scris pentru copii opera *Inimă de copil* după romanul *Cuore* al scriitorului Edmondo de Amicis, operă în două acte care s-a jucat la Opera Națională din București timp de 5 ani. Am scris nenumărate baletе dintre care menționez *Miorița* pe un libret al maestrului Oleg Danovski. Acest balet care a fost premiat de Academia Română a fost interpretat de dansatorii școlii de dans al Maestrului Danovski de la Constanța. De menționat mai este baletul *Ciuleandra*, interpretat de Corpul de balet al Operei Române din Cluj-

Napoca, lucrare care a obținut premiul Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România. Baletul *Fata Mării* s-a bucurat câțiva ani de spațiul oferit de Opera Națională din București. Libretul păstrează o poveste americană a unei populații străvechi. El se referă la frumusețile existente de pe fundul mării. De fapt, adâncimile apelor ascund o lume mirifică, plină de mistere și puritate spirituală, o lume pe care toți o dorim.

A.A.: Muzica dvs. este una deosebit de descriptivă. Parcă ar aparține unui impresionism de tip românesc, cu puternice rădăcini în filonul folcloric. Mă înșel?

C.P.B.: Cred că unele piese muzicale sunt descriptive, cum apreciați dumneavoastră. Mă refer la Suita pentru pian *Impresii din Muzeul Satului* dar și altele. Acest impresionism are însă rădăcini în filonul muzicii românești, pigmentat cu acel sentiment nostalgic al dorului care apare în multe ipostaze.

A.A.: Sunt lucrări care creează adevărate imagini sonore, muzici care se potrivesc de minune chiar și zonei cinematografice. Nu ați fost tentată să scrieți muzică ce ar fi completat „tabloul” unui film, de pildă?

C.P.B.: Nu am fost niciodată tentată să scriu pentru cinematografie.

A.A.: Ați dedicat timp și resurse creatoare impresionante literaturii de tip religios. Ați și publicat această muzică sub titlul *Muzica sacră* în 2010 la Editura Muzicală. Ați compus multe opusuri de acest gen, mai cu seamă după anii `90. De ce marea lor majoritate (a lucrărilor de muzică sacră) sunt lucrări dedicate vocii umane și mai puține unei formule strict orchestrale?

C.P.B.: Muzica sacră este prezentă în creațiile mele. Psalmii Regelui David, *Rugăciunea* lui Eminescu chiar și versurile incandescente ale lui Paul Verlaine au fost compuse pentru voce și pian. Am însă și formațiuni mai diferite pentru versurile regelui David, care cânta și se acompania singur la harpă și anume voce de bas asociată cu harpa și percuția. De asemenea, am scris pentru orgă *7 Viziuni ale Profestului Ezechiel* care s-a cântat într-o biserică din Germania și am primit mulțumiri din partea organistului.

A.A.: Aveți lucrări în care ați folosit versuri ale unora dintre cei mai iubiți poeți români, Mihai Eminescu, Tudor Arghezi, Nina Cassian, Lucian Blaga... Cum alegeți aceste versuri? Care este „ordinea”, lectura vă inspiră ori mai întâi auziți muzica și mai apoi mergeți la text?

C.P.B.: Fiecare poezie își are muzica ei. În ceea ce privește „cum aleg versurile”, mi se pare firesc întâi să citesc și apoi să scriu muzica.

A.A.: Mama dvs. picta și sculpta foarte frumos, există chiar și un mic muzeu, la Sibiel, unde îi pot fi admirate lucrările. Care a fost relația dvs. cu arta plastică de-a lungul timpului? Ați încercat să vă exprimați în această zonă ori ați colaborat cumva cu vreun artist plastic?

C.P.B.: În ceea ce privește relația mea cu arta plastică, domeniu în care lucra mama mea și pe care îl apreciam în mod deosebit, trebuie să spun că nu am părăsit niciodată muzica.

A.A.: Vorbiți-ne despre planurile dvs. actuale, lucrați la ceva anume?

C.P.B.: Un artist nu vorbește de planurile sale!!!

A.A.: Cum percepeți dvs., după o îndelungă experiență de viață, generația actuală de tineri și de tineri muzicieni?

C.P.B.: Sunt încă mulți tineri talentați și dacă sunt puțini, bine că există.

SUMMARY

Andra Apostu

A Conversation with Carmen Petra Basacopol

Carmen Petra Basacopol: I am a modern romantic composer and wish to stay this way. I must however mention that my musical discourse expresses the most authentic essence of a nostalgic reverie, of “longing”, a feeling specific to Romanian spirituality. The most intense feelings I have however conveyed with discretion and sobriety. Thus I have created my own personal lyrical universe.